

Împărăteasa

Liliana Nechita (Angheluță) s-a născut în 1968 și trăiește de mai mulți ani în Italia. În 2013 a publicat, prin intermediul revistei *Avantaje*, testimonialul *Exodul mamelor*, care a stat la baza documentarului cu același nume realizat de Irina Păcurariu pentru Televiziunea Română. A fost laureată a Galei Premiilor Femeia Anului 2013 pentru promovarea și apărarea drepturilor femeii. În anul 2014 a publicat la Editura Humanitas volumul de memorii *Cireșe amare*.

Liliana Nechita

Împărăteasa

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

— Ai noroc că vine Paștele și țin post, că te drăcuiau de nu te vedeai, Săvițo! Că nu-ți mai ajunge! Unde-i, fă, mâța mea tărcată? În pod la tine! Nu-mi spune că nu-i așa, că te știi ce-ți poate pielea!

Războiul ăsta dura de ani buni. De când Săvița pusese doi salcâmi lângă gard, să aibă cu ce lega via; la ei în sat se leagă și-acum cu rămurele fragede de salcâm. Pomii ăștia făceau umbră peste grădina Olgăi și nu-i mai creșteau salata și varza.

După ce se răcori bine, femeia intră în casa joasă trântind ușa de la intrare, spre înspăimântarea inamicului!

— Cică să fii mai bun, să nu drăcui! Cum să faci când ești înconjurat de proști?!

Săvița, rușinoasă sub baticul colorat, se ascunsese deja prin cotloanele gospodăriei sale. Nu-i ținea niciodată piept vecinei năprasnice. Nici nu era ușor, că Olga era în stare să-njure pestriț și inteligent, de rămânea oricine mut.

Am cunoscut-o într-o primăvară, când omul ce urma să-mi devină bărbat hotărî că era momentul bun să mergem amândoi la țară. Nu de alta, dar era treabă pe acolo și era nevoie de forță de muncă proaspătă – a mea.

— Zici că ești divorțată, cu doi copii mici? Ei, lasă, mamă, că-i dai de crescut și-ți vezi de viața ta.

Nu glumea. Pentru ea copiii erau ca niște mâțe la casa omului – dacă poți îi ții, dacă nu, îi dai cuiva.

— Las-o, bre, în pace, c-o sperii, interveni bărbatul. Mai bine hai, dă-ne câte o sapă, că mergem în vie!

— Da' ce, vrei să duci femeia la prășit din prima zi?

Eu, obișnuită cu munca și grădina, că nici acasă la mama nu stătusem în puful lenei, insistam că nu-mi doream altceva decât să merg la treabă. A ei.

Mă simțeam mereu bine în grădină, de mică eram obișnuită să copilesc roșiile, să leg via, să smulg buruiiana și chiar să sap. Îmi plăcea singurătatea aceea verde. Înconjurată de frunze, cu nasu-n pământ, eram numai eu cu mine. Praful țărânei nu mă speria, iar furnicile-mi erau prietene.

Până spre seară am prășit ca nebuna în via Olgăi, să-i arăt ce harnică sunt. Și a fost bine primit, că femeia-mi zâmbi larg, mă-mbrățișă și-și îndemnă băiatul:

— Ia-o, mamă, că asta-i bună de tine! Ține la hămăleală!

Apoi, către mine:

— Ești harnică, fă, așa nevastă-i trebuie lu' ăsta de lângă tine. Dar vezi că el e cam puturos și-i cam place vinul, maică! Ai să vezi tu că nu-i chiar Făt-Frumos. Și-atunci să nu vii la mine să te vaiți, că nu ți l-am recomandat eu!

2

Mult leuștean mai era în fața casei. Leuștean și țelină; miroseau mai frumos și mai proaspăt decât toate florile la un loc. Avea și narcise și niște mușcate amărâte pe pridvorul din lut. Însă nu avea timp să-ngrijească florile.

— Îs frumoase, maică, dar nu le pun în ciorbă. Mă frec în ele! Tu nu vezi câtă grădină am aici de titirit? Doar n-oi

sta acum de mușcate! Dacă vrea Țla de Sus, înfloresc și fără mine!

Mai avea un cireș, dar n-apuca niciodată să mănânce din el: ba veneau mierlele, ba bătea grindina, ba erau prea sus cireșele astea nenorocite, ba cădeau crude și necoapte la pământ. Dar cireșul o umplea oricum de mândrie, că, na, nu toată lumea avea!

Și mai era fântâna, cu capac, să nu cadă mâțele-n ea sau gândacii zăpăciți de nopțile de vară. De lanțuri atârnav două găleți de metal, iar ochiul rotund de apă sclipea pe la zece metri. Noroc că puneam și butoaie sub streșini, când ploua se umpleau de apă gălbuie și călduță. Apoi, la nevoie, târâiam butoaiele până în grădină și fereceam castraveții, vinetele și ce mai era pe acolo.

Erau puține fântâni în sat, nu-și permitea oricine să facă. Olga o făcuse ca pomană pentru bărbat-su. Îl visase de mai multe ori, îi tot șoptea că-i este sete pe lumea ailaltă.

— Mi-era tare frică. Era așa, tot ca el, dar parcă avea pielea neagră, vânătă. Sau poate pentru că știam eu că murise. Juma' de an nu am intrat în casă noaptea. Stăteam pe drum, pe băncuță, până târziu, ș-apoi mă duceam să dorm la Ica sau pe unde apucam. Și el mi se tot văita în somn. Am făcut cărătură de apă la morții mai proaspeți, am făcut slujbe la biserică... Până într-o noapte când mi-a spus: „Du-te, fă femeie, acasă, că nu-ți fac nimica!“ Atunci m-am dus să dorm în patul meu care fusese al nostru și după aia i-am făcut fântână, să se sature de apă și să mă lase-n pace. Acum vin toți proștii din sat să ia apă de la mine și uită să-nchidă capacul, de stau eu cu grijă! Când zici și tu c-ai făcut o treabă bună... hop și prostul!

Soacră-mea era țepoasă ca un cactus pe-afară și moale ca un cozonac pufos pe dinăuntru. Fusesse cea mai mare dintre copiii celui mai sărac om din sat. Îi era rușine cu tat-su, iar de mă-sa nici nu pomenea.

— Tata umbla pe drum doar în izmene, și-alea rupte-n cur! Umbla cu sticla de rachiu după el și nu știu din ce trăiam. Uneori îl chema careva să scoată buturugi din pământ. Era o treabă grea și nu oricine are răbdare să stea juma' de dimineață la rădăcinile alea păcătoase care se-nvârt în pământ în toate direcțiile. El avea răbdare. Mânca ardei iuți cu mămligă, bea o juma' de rachiu, își lua toporul și pleca la scos buturugi. Da' nu cred că din asta trăiau ai mei. Știu doar că dacă nu era bunica din partea mamei, eram moartă de foame.

Făcuse numai două clase Olga. Nu era timp de învățat geografii și gramatici, lumea gemea sub război, lupii intrau în sat, era cerul gri de sărăcie, mizerie și boală. De fapt, cerul nici nu se vedea, toți umblau cu ochii-n pământ, că de acolo mâncau.

— Eram deșteaptă, fă! Știam tot, pricepeam repede, nu mă bătea nimeni la cap, n-avea nimeni grija mea. Dimineața mă duceam întâi vreo doi kilometri la vale, la bunica – m-aștepta cu un ou fiert. Dac-aveam timp, îl mâncam pe loc, dacă nu, îl puneam în buzunar și-l mâncam la școală. Vai de capul nostru! Nu ca acum, că nu mai pot de bine copiii! Cade mâncarea pe ei când deschid frigiderul.

Ai mei un singur lucru au făcut bine: mi-au dat un nume așa, special, că-i plin satul de Ilene și Vasilici. Cic-ar fi auzit odată un bogătan cum o chema pe nevastă-sa așa și mi-au pus numele ăsta, frumos ca o mămligă rotundă și țepăună.

De maică-sa a pomenit o singură dată, se vede că fusese o femeie atât de ştearsă, că nici amintiri n-avea:

— N-aveai ce să faci cu ea! Auzi, fată, lumea era tare proastă înainte. Şi-acum o fi, dar înainte te speriai. Erau femei care nu ieşiseră niciodată din satul lor. Când a venit cooperativa au început să vină camioane din alea mari după noi, ne suia pe toţi în remorcă, sus, şi ne ducea la prăşit pe undeva, departe. Să mor când am auzit una ţipând în gura mare: „Văleu, văleu, se termină lumea! E capătul lumii, vai de capul nostru!“ Se-ntâmplase că maşina urca peste un pod, şi ea, văzând că strada aia în urcuş se termina aşa, în aer, crezu că-i capătul lumii! Proşti mai erau oamenii înainte! Şi eu de asta m-am temut mereu, să n-ajung ca ei.

După doi ani de şcoală a intrat repede la prăşit cu ziua, la cules de porumb, la orice fel de treabă. Că-i trebuiau bani să trăiască, de la tat-su nu aştepta nimic, iar mă-sa nu conta nici cât un ou. Copila asta voia să-şi facă repede zestre, să se mărite şi să plece de acasă. Cât mai iute, că avea chef de treabă şi se vedea limpede că e în stare de orice.

4

La 16 ani Olga avea deja zestrea făcută de mâna ei: cearşafuri brodate cu floricele roşii, covoraşe de iută ţesute la războiul de lemn, vreo două pături din lână colorată şi două perne.

I se dusesse buhul deja că e aprigă, nu stătea ea fără rost de vorbă cu nimeni pe drum şi nu se lăsa înghesuită-n gard de nimeni.

O ceru unul de 30 de ani.

— Era urât cu draci și bătrân față de mine, dar m-am măritat, fată, cu el, să scap de acasă. Că știam că-i om bun; era văduv și aflasem că nu-și bătuse nevasta dinainte. Om moale ca o balegă. De aia m-am măritat, c-am știut c-o să fiu repede stăpână.

Mă lăsa să fac ce vreau. Și multe mai erau de făcut. Când m-am dus la el acasă, m-am închinat! Credeam c-ai mei sunt cei mai proști din sat, dar ăștia întreceau măsura.

Casa era de lut și pe jos tot lut era. Cu timpul se făcuse o groapă într-un colț și ei aruncau acolo gunoiul. Erau foi de ceapă, oase, hârtii... Vai de mama mea! Am scos tot afară, am lipit cu lut toată podeaua, am reparat primpřejur, pe afară, am vărui și-am pus flori.

S-au speriat ăia, că nu mai făcuse nimeni curat pe la ei. Nici nu știau de ce trebuia făcut! Da' eu n-am stat să le explic. Nu le spuneam nimic niciodată, făceam de capul meu și nimeni nu-ndrăznea să spună ceva.

— Despre dragoste?

— Ce-i aia? Atunci se măritau fetele de foame, nu din dragoste. Nici nu știu când am rămas gravidă cu primul, cu Nelu. Habar n-am. Că parcă nu eram eu în toate mințile. Știam doar să sap, să dau de mâncare la porci, să fac curat la găini, să spăl... Pe atunci se spăla la râu. Lucrușoarele mici, chiloții (care-i avea) sau cămășile le spălai acasă, în lighean. Dar cearșafurile – la râu, că-ți trebuia apă multă, și de unde s-o iei? Că fântânile astea de le vezi... le-a făcut lumea după, încoace, târziu. Înainte era doar o pompă în mijlocul satului și de acolo luam apă toți.

Îmi povestea cum își făceau femeile cămăși din cânepă, cum țeseau când era ea mică... Cine avea o cămașă nouă se plimba prin tot satul s-o arate!

Nu, nu era ușor de trăit!